

KENTLİ VE MEKÂNSAL BİR PROTESTO HAREKETİ: TAKSİM GEZİ PARKI OLAYLARI

Doç. Dr. Savaş Zafer Şahin¹

2013 Yılı yaz ayları, beklenmedik bir biçimde patlak veren Taksim Gezi Parkı olayları ile birlikte tüm dünyanın Türkiye'nin toplumsal yapısına ilişkin yeni sorular sormasına sebep olmuş görünmektedir. Bu sorgulamanın farklı boyutları bulunmaktadır. Birinci olarak, uluslararası ölçekte, neo-liberal sisteme karşı ortaya çıkan isyan ve protesto hareketlerinin yeni ve "doğulu" bir biçimi olarak algılanan bu protesto hareketleri batılı ülkelerde gözlemlenen "occupy" benzeri hareketlerle eş tutulmakta ve kamusal mekânın işgaline karşı çıkmının yeni bir örneği olarak ele alınmaktadır. Bu görüş özellikle sol akademik çevrelerde ve mekân bilimleriyle ilgilenenler arasında yaygın kabul görmektedir. Bu anlamda Taksim Gezi Parkı Hareketinin uluslararası benzerleri bulunan, ideolojik olarak da benzerleriyle empati kuran, uzun soluklu yerel mücadelelerin uzantısı olan ulusal bir hareket olarak adlandırıldığı görülmektedir (Erensü, 2013; Tuğal, 2013a).

İkinci olarak, Taksim Gezi Parkı olayları uluslararası ilişkiler kuramsal çerçevelerine atıfla süregitmekte olan "Arap Baharı" süreciyle ilişkilendirilerek ele alınmaya çalışılmaktadır. Burada özellikle Türkiye'nin yeniden yapılanmakta olan Arap ülkeleri için model olma vasfının sorgulandığı, "siyasal İslam"ın demokratik sistem içerisindeki başarısının Türkiye örneğinde ele alındığı ve tüm bu değerlendirmelerin temel insan hakları ve demokratik ilkeler açısından irdelenerek bir genel Ortadoğu bağlamı ile ilişkilendirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu tür değerlendirmelerin iki temel tutum izlediği söylenebilir. Bir yandan uluslar arası ilişkiler jargonu içerisinde iktidar dengelerine dayalı bir değerlendirme yapılarak, çoğu kez de komplo teorilerine yaslanan açıklama biçimleriyle Taksim olaylarının aslında Arap Baharının bir parçası haline getirilmeye çalışıldığı vurgulanmakta, öte yan-

¹ Atılım Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Ankara.

dan da Türkiye'nin son yıllarda uluslar arası politikada, özellikle de orta doğuda üstlenmeye çalıştığı yeni rolün ulusal sistemde Türkiye'yi daha otoriter ve merkezîyetçi bir yaklaşıma sürüklediği, bunun da Gezi Parkı Olaylarının fitilini ateşlediği yorumları yapılmaktadır (Tuğal, 2013b). Aslında, uluslar arası ilişkiler yaklaşımları açısından henüz yeterli akademik değerlendirme ve veri bulunmadığından bu tür bir çerçevenin olayların toplumsal dinamiklerini açıklamak açısından değerini tespit etmek, ulusal politikaların değişimini anlamaya çalışmak dışında olası görünmemektedir.

Üçüncü olarak, üzerinde belki de en fazla durulan yaklaşımlar ise, Taksim Gezi Parkı Olaylarının ulusal kamu politikalarındaki dönüşüm sonucunda ortaya çıkan yerel tepkilerin geldiği noktada oluşan, Türkiye'ye özgü ve yenilikçi, mekânsal yönü vurgulanmış bir protesto hareketi olduğu yönündedir. Bu yaklaşımlara göre Taksim Gezi Parkı Hareketi mekânsal sorunlara ilişkin olarak ortaya çıkmış, daha sonra toplumsal diğer siyasal taleplerin bünyesinde eklenildiği bir ittifak niteliği kazanmış, kentli bir toplumsal harekettir. Bu hareketin mekânsal ve niteliksel olarak yayılmasında ve derinleşmesinde, toplumsal alanda merkez-çevre dengelerinin değişmesinden devletin yeninden yapılandırılmasına, siyasal kırılma noktalarında ötekileştirilen kesimlerin taleplerini ifade etme çabasından toplumsal ötekilerin seslerini duyurmasına, marjinal olarak adlandırılan siyasal ve toplumsal gurupların görünürlük çabasından çevre ve ekoloji mücadelelerine, toplumsal sermaye birikim süreçlerinin değişiminden ekonomipolitik çerçevenin değişimine kadar bir çok değerlendirme yapılmaktadır. Bu değerlendirmelere göre, son on yılda Türkiye'nin kapitalist üretim biçiminde kentlerin ve kamusal mekânların rolünün değişmesi Türkiye'de var olan siyasal, iktisadi, sosyal ve kültürel ayrışmaların yeniden biçimlendirilmesine sebep olmuştur (Gratton, 2013). Bu yeniden biçimlendirmenin toplumda yeni "öteki" tanımlarının ortaya çıkmasına, farklı toplumsal guruplar arasında gelir transferlerinin yaşanmasına ve özellikle siyasal alanda temsil edilemeyen gençler ve kadınlar gibi gurupların sosyal medya gibi gelişen teknolojileri de etkin kullanarak yeni bir siyasallaşma platformu oluşturmalarına sebep olduğu söylenebilir. Bu değerlendirmelerin geçerliliğini anlayabilmek

için Türkiye'nin son on yılda geçirdiği değişimin genel nitelikleri üzerinde durulmasında fayda görülmektedir. Bu değişimin dinamikleri siyasal temsiliyet, sermaye birikimi ve devletin örgütlenmesi ana başlıkları üzerinden yapılabilir.

Türkiye, son on yıldır siyasal temsiliyet biçimleri açısından toplumsal sınıflar ve gurupların devlet yönetiminde temsili konusunda "çoğunluk" ve "çoğulculuk" tartışmalarını yaşamaktadır. Özellikle, Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca yaşanan bazı temel temsiliyet sorunlarının yapılan düzenlemeler ve özellikle de anayasa tartışmaları çerçevesinde ele alınması süreci yaşanmaktadır. Bu süreçte, Avrupa Birliği adaylık sürecinin de etkisiyle son on yılın ilk yarısında demokratik hak ve özgürlükler açısından önemli bazı değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Özellikle etnik ve dini kimliklerin kamusal alanda var olması açısından temelde bazı gelişmeler görülmüştür. Ancak bunlar olurken sendikal örgütlenme ve çalışma hakları açısından ciddi gerilemeler yaşanmış, çalışan sınıfların hakları açısından beklenen iyileştirmeler ortaya çıkmamıştır. Bu tür gelişmeler özellikle Türkiye'nin dış politikasının değişimine koşut olarak son on yılın ikinci yarısında demokratik temsiliyetle ilgili önemli sorun ve tartışmaların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Adalet ve Kalkınma Partisinin %50'ye varan bir oy oranı alması ile birlikte, çoğunluğun ve çoğulculuğun sınırları belirsizleşmeye başlamıştır. Bu durum özellikle yasama-yürütme-yargı arasındaki kuvvetler ayrımının olası bir başkanlık sistemi çerçevesinde tartışmaya açılması, devletin merkezileşen örgütsel yapısı ve bazı temel hak ve özgürlükler açısından tartışmalı düzenlemelerin yapılması ile daha da sorunlu bir hale gelmiştir. Tüm bu gelişmelerin sonucundan siyasal alan ve toplumsal alan çoğunluk ve "öteki" olarak tanımlanan kesimler arasında yarılmaya ve kutuplaşmaya başlamıştır. İlginç olan toplumsal ve anayasal düzenlemelerin yarattığı bu kutuplaşmanın ilk elden gündelik yaşama yansıtıldığı yerin kentler ve kamusal mekanlar olmasıdır ki bu da Taksim Olaylarının toplumsal temelinin önemli unsurlarından birisini oluşturmaktadır.

Toplumsal ve siyasal alandaki temel hak ve özgürlükler anlamındaki bu tartışmaların en önemli boyutlarından birisini üçüncü nesil ve dayanışmacı insan hakları olarak adlandırılan çevre, konut ve

kent hakkı oluşturmaktadır. Özellikle Adalet ve Kalkınma Partisinin on yıllık kalkınma politikasının bir uzantısı olarak mekânın ve kentlerin yoğun bir biçimde yapılaşmaya ve kullanıma açılması karşısındaki protestolar bu anlamda önemlidir. Enerji yatırımlarından büyük kentsel projelere, kentsel kamusal alanların işlev ve niteliğinin değiştirilmesinden kentsel dönüşüm süreçlerine kadar birçok uygulamada kentler temel hak ve özgürlüklerin tartışma alanlarına dönüşmüştür (Secor, 2007).

Demokratik temsiliyetin yanı sıra, Türkiye'nin seçtiği ekonomik büyüme modeli de sermaye birikimi açısından kentleri ve kentsel mekânı toplumsal dinamiklerin merkezine taşımaktadır. Dünyada son otuz yıllık dönemi, süre giden ekonomik krizlerin aşılabilmesi için kentsel mekânın sürekli olarak yeniden ve farklı biçimlerde keşfedildiği ve dönüştürüldüğü bir dönem olarak adlandırmak olası görünmektedir. Önceki dönemlerden farklı olarak, pazarlama yöntemlerinin, hizmet sektörünün, bilişim ve mühendislik alanındaki gelişmelerin katkılarıyla ve toprak rantına ilişkin hizmet sektörü unsurlarının devletle ilişkilene biçimindeki değişimle kentsel dönüşüm, kentsel mekânın salt fiziksel boyutuna değil, işlevsel, tarihsel, deneyimsel, bireysel, kültürel, sosyal ve gündelik yaşama dair boyutlarını da içeren bir biçime bürünmüştür. Bilinçli olarak kamusal ya da özel aktörler eliyle kentsel mekânda gerçekleştirilen herhangi bir dönüşüm girişimi bu sebeple kamu politikası açısından sorunlu bir görünüm sergilemektedir. Çünkü sonuçları açısından dönüşüm akut, siyasal açıdan simgesel, hızlı ve toplumsal sonuçları düşünülmeyen ya da öngörülemeyen bir girişim olarak ortaya çıkmaktadır. Kamu politikaları açısından ise dönüşüm, makroekonomi, kentleşme, konut, afet, güvenlik politikalarının ve sosyal politikanın kesişim alanındaki pragmatik siyasal hedeflere ulaşmada araçsal değeri olan 'görünürlüğü yüksek' bir değişim sürecidir. Ancak, bu temel çelişki bir yandan kendi tepkisini ve yurttaş direnişlerini tetiklerken, bir yandan da arzu edilen yaşanabilir ve kullanım değerini öne çıkaran dönüşüm çabalarının ortaya çıkışını yavaşlatmaktadır.

Türkiye de bu temel sorunla karşı karşıyadır. İnşaat sektörü ve toprak rantı merkeze alınarak yönlendirilen makroekonomik politika-

ların ve bununla bütünleşik kentleşme, arazi, konut ve afet politikalarının dayandırıldığı temel unsur kentsel dönüşüm projeleridir. Bu yaklaşım Türkiye’de ulusal mekânsal kademelenmenin, konut stokunun, kentsel makroformun ve yerel yönetimlerin dramatik bir biçimde etkilenmesine sebep olmaktadır. Kentsel dönüşüm projeleri kent planlama sürecinden bağımsızlaşmakta ve kopmaktadır. Bir karar verme süreci olarak kent planlama sürecinin etkinliği azalmakta, bunun sonucunda da kentsel dönüşüm süreçleri aracılığıyla kentsel hareketler, kentsel çelişki ve kutuplaşmalar artmaktadır. Kentsel dönüşüm projelerinde kentsel yaşam kalitesinden çok niceliğin, arazi geliştirmeye ve tip konut üretimine dayalı bir yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir. Kamusal kullanımlar için ayrılmış rezerv alanlar ve ekolojik hassasiyete sahip alanlar tüketilmektedir. Kentsel dönüşümdeki bu temel sorun alanları 2011 sonrasında oluşturulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yapısına ilişkin Kanun Hükmündeki Kararnameler ve 2012 Yılında yürürlüğe giren Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun ile aşmaya çalışılsa da yeni belirsizlikler ve tartışmalar ortaya çıkmıştır. Enerji, madencilik, ulaşım ve turizm yatırımlarında kamusal alanların hızla kamusalığını yitirme tehdidi altında kalması, buna karşılık beklenen istihdam ve iktisadi gelişme hızının bir türlü yakalanamaması, arazi geliştirme, toprak rantı ve kamusal alanların kullanımına dayalı bir iktisat politikasının sınırlarını göstermesi açısından çarpıcıdır.

Anayasal sistemin temel hak ve özgürlüklerle ilgili dönüştürülme çabaları ile mekan odaklı bir kalkınma politikasının temelleri, neoliberal ilkeler etrafından belirlenmiş bir yeniden yapılanma politikasıyla devletin örgütlenmesine de son on yıl boyunca çelişkili bir şekilde yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu yansıtma çelişkilidir, çünkü söylem olarak “yönetişim” kavramının genel hatları benimsenmekte ise de, eylemde farklı tutum ve uygulamalar ortaya çıkmıştır. Genel olarak kamu hizmetlerinde özelleştirme, kuralsızlaştırma, serbestleşme süreçleri yaygın bir biçimde gerçekleştirilmiş ve kamu-özel işbirliği genel bir standart haline gelmişse de özellikle devletin desantralizasyonu ve katılımcılık konularında ciddi bir gelişme sağlanamamış, hatta tam tersine sayılabilecek gelişmeler yaşanmıştır. Son on yılın ilk yarısı

sında yeni yerel yönetim kanunları ile belediyeler ve il özel idareleri güçlendirilmeye çalışılmışsa da son on yılın ikinci yarısında yapılan düzenlemelerle merkezileşme eğilimleri güçlendirilmiştir. Özellikle kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gibi çok güçlü Bakanlıklar eliyle planlama ve şehirciliğe ilişkin birçok yetki merkeze alınmıştır. Bunun yanı sıra yerelde de Büyükşehir Belediyelerinin aşırı güçlendirildiği yeni bir yerel merkezileşme dalgası oluşmuştur. Türkiye'nin idari yapılanmasında bu tür bir merkezileşme ve yerel merkezileşimin özellikle yerel temsiliyet açısından ciddi sorunlar yaratacağı, yerelde gerçekleştirilecek kentsel projelerde katılım kanalları açılmazsa toplumsal kutuplaşmaların derinleşeceği, protesto ve toplumsal hareketlerin artacağı tartışmaları yapılmıştır. Ancak, bu tartışmalar genel olarak devletin yeniden yapılandırılmasında dikkate alınmamıştır. Özellikle devletin yeniden yapılandırılmasında yapılan mevzuat değişikliklerinin niteliği ve değişikliklerin gerçekleştirilme biçimi de bunu desteklemektedir. Yeniden yapılanma yaygın katılımcılığı sağlayan temel kanunlarla değil, giderek parçalanmış ve kısımlaşmış torba yasalar ve kanun değişiklikleriyle gerçekleştirilmektedir.

Taksim Gezi Parkı olaylarının temelini oluşturan Taksim Yaya-
laştırma Projesi de aslında yukarıda anlatılmakta olan dönüşüm süreç-
lerinin bir örneği olarak ele alınabilir. İstanbul'un Avrupa Yakasının en
önemli kamusal alanlarından birisi olan Taksim Meydanına ilişkin
proje ilk kez 2011 genel seçimleri öncesinde Başbakan Recep Tayyip
Erdoğan tarafından açıklanmış, projenin amaçları arasında yaya-
laştırma ve Topçu Kışlasının yeniden yapımı gibi unsurlara değinilmiştir.
Bu aslında Türk siyasal hayatı açısından önemli bir ilki teşkil etmekte-
dir. 2011 genel seçimlerinden önce Adalet ve Kalkınma Partisi nere-
deyse her kentte kentsel projelerle seçimlere girmiş, seçimler nere-
deyse bir yerel seçim havasında geçmiştir. Bir yandan da bu durum,
hem siyasetin kentselleşmesi hem de merkezi siyasal alanın kentsel
siyasal alana ciddi müdahalesi olarak algılanmıştır. İlginç olan, Kanal
İstanbul, 3. Köprü ve 3. Havalimanı gibi projelerin daha birkaç yıl önce
yine Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında hazırlanmış olan İstanbul
Çevre Düzeni Planı gibi önemli planlama belgelerinde bulunmaması-
dır. Bu durum merkezi siyasal alanın İstanbul Büyükşehir Belediyesi

üzerinde ağır bir siyasi vesayetinin bulunduğu şeklindeki algıyı güçlendirmiştir.

Genel seçimler sonrasında 2012 yılı başlarında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından “Taksim Yayalaştırma Projesi” adlı projeye ilişkin bilgiler kamuoyu ile paylaşılmaya başlanmıştır. Proje, Taksim etrafındaki taşıt trafiğinin tamamen yer altına alınmasını, Taksim Gezi Parkının bulunduğu alana 1930’larda yıkılmış bulunan tarihi Topçu Kışlasının yeniden inşa edilmesini içermektedir. Projeye ilişkin üç boyutlu çizim ve animasyonların kamuoyu ile paylaşılmasından önce, projeye ilişkin olarak yapılan imar planı değişiklikleri İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclisinde onaylanmıştır. Projenin kamuoyu ile paylaşılmasının ardından, Projeye ilişkin tartışmalar başlamıştır. Özellikle T.M.M.O.B. (Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği) mensubu Mimarlar, Şehir Plancıları, Peyzaj Mimarları Odaları ve çeşitli Üniversitelerden akademisyenler Projeye ilişkin çekincelerini ortaya koymuşlardır. Bu itirazların temelinde, projenin Taksim Meydanını yayalaştırma adı altında alana girişi tek bir noktadan denetlenebilir hale getirme amacını güttüğü, alanın taşıt yolları ile erişilemez hale getirildiği, Topçu Kışlasının yeniden inşa edilmesi ile birlikte alanın kamusalının ortadan kaldırılacağı ve alanın rant değerinin öne çıkarılacağı iddiaları yer almaktadır. Bu iddialar, konuya ilişkin olarak ilgili meslek odaları tarafından açılan çeşitli idari davalara da konu edilmiştir. Bu itirazların dile getirilmesinin ardından 2012 yılının başlarında, ilgili meslek odalarının öncülüğünde seksene yakın sivil toplum örgütünün de katılımıyla “Taksim Platformu” adlı bir birliktelik oluşturulmuş, bu birliktelik Taksim Yayalaştırma Projesinin gelişmesini izlemeye ve kamuoyuna konuyla ilgili bilgilendirmelerde bulunmaya başlamıştır.

Daha sonrasında, Taksim Olaylarına kadar geçen süre zarfında, toplumsal dinamikleri tetikleyen bir dizi müdahalenin etkili olduğu, bu müdahalelerin toplumsal alanda ciddi bir rahatsızlık yarattığı ifade edilmektedir. Bu müdahaleler özellikle, yukarıda belirtilen değişim sürecinin daha da hızlandığının göstergelerini oluşturmaktadır. Bunlar arasında, eğitim sisteminde yapılan ve kamuoyunda 4+4+4 yasası olarak adlandırılan düzenleme, Büyükşehir Belediyelerinin sınırlarının il sınırlarına genişletilmesine ilişkin düzenleme, kentsel dö-

nüşüm yasası, kamusal alanlarda içki yasağına ilişkin düzenlemeler etkili olduğu kadar, kürt sorununa ilişkin olarak başlatılan çözüm sürecine ilişkin belirsizlikler, Suriye ile Türkiye arasındaki ilişkilerin geldiği nokta ve Hatay Reyhanlı'da yaşanan patlama sonucu 53 vatandaşın yaşamını kaybetmesi gibi gelişmeler de etkili olmuştur. Tüm bunların yanı sıra, yasama ve yargı organlarının yürütme erki karşısında etkisiz hale geldiği yönündeki iddialarla birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisinin anayasa konusunda mesafe kat edememesi ve başkanlık sistemi tartışmaları kamuoyunun oldukça gergin bir bekleyiş ortamına sürüklenmesine sebep olmuştur.

Taksim olaylarının tırmanmasına zemin hazırlayan süreç ise Taksim Yayalaştırma Projesinin fiili olarak uygulanmaya başlanması ve inşaatın başlatılması ile ortaya çıkmıştır. Özellikle inşaatın başladığı günden sonra aylar boyunca Taksim Meydanı ve yakın çevresinde kentsel yaşamın kesintiye uğraması, bu süreçte Taksim Platformu ve Bileşenlerinin Taksim çevresinde yaşayan özellikle genç kesimlerle birlikte konuya ilişkin kamuoyu yaratma çabalarıyla birleşerek Taksim Projesini gündemde tutmaya başlamıştır. Bu konuda Taksim Olayları öncesindeki son önemli gelişme ise 2013 1 Mayıs gösterilerinin devletin kolluk güçleri tarafından şiddetle bastırılmasıdır. Sendikaların ve sivil toplum örgütlerinin Taksim Meydanında gösteri yapmalarına, alanda sürdürülen inşaat faaliyetleri sebebiyle izin verilmemiş, Meydana girmeye çalışan göstericiler şiddetle bastırılmıştır. 2012 yılındaki barışçı 1 Mayıs gösterilerinden 1 yıl sonra bu derece bir baskıyla karşılanması, kamuoyundaki rahatsızlıkları Taksim Meydanı özelinde cisimleştirmiş, simgeleştirmiştir.

2013 Haziran ayı başında Taksim Meydanı Projesinin uygulanması sırasında, yol genişletmesi amacıyla Gezi Parkındaki bazı ağaçların kaldırılması girişimi ile Taksim eylemleri başlamıştır. Taksim Platformunun başlattığı eylemlerde öncelikle katılımcılar oldukça sınırlı sayıdadır. Ancak, gece göstericilerin çadırlarının yakılması ve orantısız güçle gaz kullanılması sonucunda göstericilere müdahale edilmesi sonrasında olaylar kitleleşmiştir. Öncelikle İstanbul Avrupa Yakasında kitleleşen olaylar eş zamanlı olarak İstanbul Asya Yakasına, ardından diğer büyük kentlere ve diğer kentlere sıçramıştır.

Olayların başlaması ile birlikte, olaylara karşı hükümetin söylemleri ve tavizsiz tutumu ile birlikte ana akım medyanın olaylara duyarsız kalması, olaylara katılımı ve olayların derinleşerek yaygınlaşması sonucunu doğurmuştur. Kamuoyunda giderek yaygın biçimde tartışılmaya başlanan olaylarda sosyal medyada ciddi kutuplaşmalar, dezenformasyon ve çatışmalar görünür hale gelmiş, olayların tarafı haline gelenler Taksim Gezi Parkı olaylarını kendi siyasal pozisyonuna uygun bir şekilde konumlandırmaya çalışmışlardır. Ancak, sonuçta çoğunlukla gençlerin yer aldığı, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde görülmemiş yaygınlıkta ve çoğulculukta bir toplumsal hareket, Taksim Meydanı özeğinde bir araya gelerek ulusal bir harekete dönüşmüş, Taksim Meydanı ve özellikle de Gezi Parkı bugüne kadar siyasal alanda temsil olanağı bulamamış kesimlerin simgesel var oluş alanı haline gelmiştir. Birkaç hafta boyunca Gezi Parkında farklı toplumsal guruplar kolektif bir kamusalılığı yaşamış, farklı cinsel, siyasal ve dinsel tercihler bir arada bulunmuş, Türkiye siyasal yaşamında farklı ve çoğulcu bir muhalif hareket filizlemiş, gelişmeye başlamıştır. Kimi zaman göstericilere vandalizme kayan siyasal guruplar da katılarak gösterilerin niteliğini tartışmalı hale getirmiş olsa da, göstericilerin yine bu gurupları kendilerinden ayırıştırmak için gösterdikleri çaba kayda geçmiştir.

Taksim Gezi Parkı olayları bir yandan kentsel sorunlara karşı farklı bir duyarlılığın ortaya çıkmasına sebep olurken, bir yandan da kurulu siyasal pratiklerin ciddi bir özeleştiriyi yapmaları ile sonuçlanmıştır. Taksim ve Gezi Parkının kolluk kuvvetlerinin müdahalesi ile boşaltılmasının ardından protestocular Türkiye'nin büyük kentlerinde parklarda oluşturulan forumlarda tartışmaya devam etmektedirler. Özellikle yaklaşan yerel seçimler öncesinde Gezi Parkı olaylarında örgütlenen kesimlerin yeni bir siyasal harekete dönüşmesi, var olan siyasi partilerde görev alması ya da kendi geliştirdikleri özgün siyasallaşma biçimiyle var olmaya devam etmesi seçenekleri bu forumlarda derinlemesine tartışılmaktadır. Bu tartışmalar, önümüzdeki yerel, genel ve cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde Türk siyasi hayatının önemli belirleyicilerinden birisi haline gelecek gibi görünmektedir. Ancak, bu hareketin hemen ertesinde Mısır'da ordunun seçimle işbaşına gelmiş hükümeti darbeye devirmesi ile birlikte kamuoyunda meselenin ele

alınış biçiminin de ciddi biçimde karmaşıklaştığı söylenebilir. Özellikle, hükümetin Taksim Olayları karşısında toplumsal tabanını pekiştirmeye yönelik söylem ve eylemlerini artık uluslar arası politika çerçevesinde ele almaya ve ifadelendirmeye başladığı görülmektedir.

Taksim Gezi Parkı olayları tüm dramatik etkisine rağmen henüz tazeliğini korumaktadır. Olaylar üzerine anlık reflekslere dayalı tepkisel değerlendirmeler dışında kapsamlı ve kuramsal yönü ağır basan değerlendirmeler de henüz yapılmamıştır. Toplumsal ve siyasal alanın bütününe dikkate alan bu tür bir değerlendirmenin yapılabilmesi için dünyadaki benzer olaylarla ilgili karşılaştırmalı çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu açıktır. Özellikle İspanya'daki "Indignados (öfkeli) Hareketi", Brezilya'da Türkiye ile eşzamanlı olarak ortaya çıkan toplu taşıma zammı protestoları ve Yunanistan'daki ekonomik kriz döneminde ortaya çıkan hareketlerle Gezi Parkı olaylarının karşılaştırılması Taksim Gezi Parkı olaylarının Türkiye'deki yerel, ulusal ve ulus-aşırı etkilerinin çok ölçekli bir bağlamda ele alınabilmesi için önemli olanaklar sunma potansiyelini taşımaktadır. Bu tür karşılaştırmalı çalışmalar yapıldığında devletin neo-liberal yeniden yapılandırma süreçlerinin, bu süreçlerle ilgili kamu politikası ve yerel yönetimler deneyimlerinin toplumsal karşılıkları daha anlamlı bir çerçevede ele alınabilecektir.

Kaynakça

Erensü, S. 2013, "Gezi Parkı Direnişinin İlhamını Yerelde Aramak", <http://bianet.org/bianet/siyaset/147400-gezi-parki-direnisinin-ilhamini-yerelde-aramak>, 1.8.2013.

Tuğal, C. 2013a, "Gezi hareketinin ortak paydaları ve yeni örgütlülük biçimleri", <http://www.sendika.org/2013/07/gezi-hareketinin-ortak-paydalari-ve-yeni-orgutluluk-bicimleri-cihan-tugal-t24/>, 1.8.2013.

Tuğal C. 2013b, "Taksim ve Tahrir: İki Hegemonya, Bir Yanıltıcı Zafer, Bir İmkan – Cihan Tuğal", <http://gezibrosur.wordpress.com/2013/07/08/taksim-ve-tahrir-iki-hegemonya-bir-yaniltici-zafer-bir-imkan-cihan-tugal/>, 1.8.2013.

Gratton P. 2013, "The Events in Turkey: A Virtual Theme Issue for Background", <http://societyandspace.com/2013/06/05/the-events-in-turkey-a-virtual-theme-issue-for-background/?blogsub=confirming#subscribe-blog>, 1.8.2013.

Secor A.J. 2007. "Between Longing and Despair: state, space and subjectivity in Turkey", Environment and Planning D: Society and Space 2007 25: 33 – 52.